PROGRAM FOR FORELDREVEILEDNING

Q-0923
Kurdisk

هەشت بابەت بۆ هاریکاریەکی چاك

ناميلكەيەكی وتوویژ بۆ دایك و باوكان و كەسانی تری گەورە

Bufetat

PROGRAM FOR
foreldreveiledning

ئەم نامیلکەیە بەشێکە لە زنجیرە زانیاریەك سەبارەت بە پرۆگرامی ڕێنمایی دایك و
باوکان. نامیلکەکە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی منداڵ و گەنجو خێزان ەوە بڵاوکراوەتەوە.
بۆ بەدەست هێنانی زانیاری زیاتر سەردانی ئەم ماڵپەڕە بکەن:

www.bufetat.no/foreldreveiledning/

نوسەرەکانی ئەم نامیلکەیە بەرپرسیارن لە ناواخنەکەی.
زانیاری سەبارەت بە ڕاسپاردن و کڕینی بابەتی نوسراوە لە
ئینتەرنێت بەدەست دەکەوێت
هەندێ لەم نوسراوانە بە تەواوی لەسەر ماڵپەڕەکان
بڵاوکراونەتەوەو دەتوانرێت یەکسەری دابەزێنرێت.
ژمارەی ڕاسپاردن: Q - 0923

پرۆگرامی ڕێنمایی دایك و باوکانی ICDP
ICDP ڕێکخراوێکی نەرویجیە و هاوکاری دەکات لەگەڵ
تۆڕێکی نێونەتەوەیی توێژەرو کارمەندان بۆ پێشخستنی
بەرنامەی تایبەت بۆ منداڵ و بەخێوکەرانیان. ICDP
هەڵدەستێت بە ئامادەکردنی کۆرس بۆ گرووپی
بەکارهێنەرانی جۆراوجۆر.
بۆ بەدەست هێنانی زانیاری زیاتر تکایە پەیوەندی بکە بە:

ICDP, Anne Maries vei 14b, 0373 Oslo
Telefon 21 39 34 16, e-post icdp@icdp.no

سیمبولی ڕێنمایی دایك و باوکان، لە نوسراوێکی کۆنی
هەڵکەنراو لە کتێبی " نوسراوە هەڵکەنراوەکانی ئەڵتا" کە لە
لایەن کنوت هێلسگوگ نوسراوە" ، وە رگیراوە.

فۆرم و شێوە: ڤیرچووەڵ گاردن دیزاین
وێنە: یۆنس بوی، سکان پریکس کریاتیف
چاپ: www.kursiv.no

لە کاتی ئامادەکردنی بابەتەکانی هاریکاریەکی چاکتر، هەوڵمانداوە بە پێ ی توانا کە ئەم بابەتانە بە شێوەیەکی ساکارو گشتی بخرێتە بەردەست، بۆ ئەوەی بتوانرێت بەکاربهێنرێت بۆ پلەی تەمەنی جۆراوجۆر، وە ڕێگابدات بە شێوە پێدانی سەربەخۆی تاك. شێوەی دەربڕینی خۆشەویستی و نرخ و ڕێزبۆدانانی بەخێوکەر بەرامبەر بە منداڵی خۆی جیاوازی هەیە بە پێ ی تاك و کولتووری جۆراوجۆر.

بابەتەکان دەستپێکەرێکە بۆ گفتوگۆ، نموونە هێنانەوە وە گەڕخستنی شێوەی کەس بۆ نیشاندانی ئاسایی خۆشەویستی و دەربڕینی ڕاوبۆچون و فراوانکردنی ئاسۆی منداڵ و دانانی سنوور بۆ منداڵ بە شێوەیەکی پۆزەتیف.
ناواخنی بابەتەکان شتێکی نوێ نییە و هەموو ئەزمونێکی هاوبەشمان لەگەڵی هەیە. بەڵام ئەم ئەزمونانە لە خۆیدا کللیلێکە بۆ ئاگالێبونێکی چاك.
مەبەست لە بابەتەکانی هاریکارییەکی چاك ئەوە نی یە کە مەرجە پەیڕەوی بکرێت، بەڵکو بەبیر هێنەرەوەیەك و دەستپێکەرێکە بۆ وەگەڕخستنی ئەو ئەزمونانەی کە زۆربەی دایك و باوکان خاوەنین، بەڵام پشتگوێ خراوە لەبەر هۆی سەرقاڵی ژیانی ڕۆژانە.

دوای کارکردن لەسەر ئەم بابەتانە لە کولتوری جۆراوجۆردا لە ئەفریقیا، ئەمەریکای لاتینی و وولاتانی ئەوروپیدا، گەیشتووینەتە ئەو ئەنجامەی کە ئەم بابەتانە ئەو ئەزمونە هاوبەشانە نیشان دەدات کە زۆربەی زۆرمان پێ ی ئاشنایەو بایەخی پێدەدات لە کاتی ئاگالێبوونی منداڵی خۆیدابە درێژایی ژیان.

کاشتن هوندئایدە
پرۆفیسۆری دەروونناسی زانکۆی ئۆسلۆ

سۆزی پۆزەتیڤ نیشان بدە- نیشانی بدە کە تۆ منداڵەکەت خۆش دەوێت

نیشاندانی خۆشەویستیت بۆ منداڵەکەت گرنگە بۆ ئاسوودەیی منداڵ، میهرەبان بە لەگەڵی و دڵخۆشی و پەرۆشی نیشان بدە.
هەرچەندە منداڵی ساوا کە هێشتا زمانی ئاسایی تێ ناگەن ، بەڵام خۆشەویستی و ڕەتکردنەوە و شادی و دڵتەنگی تێدەگەن.
زۆر ڕێگا هەیە بۆ دەربڕینی ئەم هەستانە، ڕێگاکان بێگومان بە پێی تەمەنی منداڵ جیاوازی هەیە.

- گۆڕینەوەی زەردەخەنەو پێکەنین پێکەوە.
- باوەش پێدا کردن
- دەشت لێدانی پۆزەتیڤ
- گاڵتەو گەپ
- قسەکردن لەگەڵی بە شێوەیەکی نەرم و نیان.
- لەکاتی ئاساییدا بڵێ کە تۆ منداڵەکەت خۆش دەوێت.

ئەرکەکان:
ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت، کاردانەوەی منداڵەکەت بە چ جۆرێکە؟
ب- بەڕای تۆ کاردانەوەی منداڵێك چۆن دەبێت کە بەبەردەوامی پشتگوێ دەخرێت و هەستی نێگەتیڤی نیشان دەدرێت لەلایەن کەس و کاری یەوە؟
پ- چ خەسڵەتێکی منداڵەکەت پێ باشە؟
ت- چۆن دەتوانیت منداڵەکەت دڵخۆش بکەیت؟

خۆت لەگەڵ منداڵەکەت بگونجێنەو دووای دەستپێشکەریەکانی بکەوە.

کاتێك کەتۆ لەگەڵ منداڵەکەت پێکەوەن، گرنگە بزانیت منداڵەکەت حەزی لە چییە، چی دەکات و هەست بە چی دەکات، بۆ ئەوەی بە بارودۆخی منداڵەکەت ئاشنا بیت وە هەوڵ بدەیت خۆت بگونجێنیت لەگەڵ منداڵەکەت، وە ئەو شتانەی کە منداڵەکەت خولیایەتی پێکەوە هەستن بە ئەنجام دانی. جا ئەو کاتە منداڵەکەت هەست دەکات کە تۆ بایەخی پێ دەدەیت.

هەموو کەسێك- منداڵ و گەورە- پێویستی بەوە هەیە کە دەورووبەرەکەی لێی تێبگەن و بایەخی پێبدەن

بۆ گەشەکردنی منداڵ گرنگە ڕێگا بەمنداڵ بدرێت کە خەریکی ئەنجامدانی پلانەکانی خۆی بێت لە سنوورێکی دیاریکراودا، لە جیاتی ناچارکردنی بۆ کردنی ئەو چالاکییانەی کە لە لایەن کەسانێکی ترەوە دەستنیشانکراوە. لەسەر خۆ بەو و خواستی منداڵەکەت پشت گوێ مەخە. ماوە بدە بە منداڵەکت کە دەستپێشکەری خۆی بخاتە ڕوو. ئەمەش ئەوە ناگەێنێت کە منداڵەکەت تۆ کۆنترۆڵ دەکات.

- وەڵامی پرسیاری منداڵەکەت بدەرەوە
- سۆراخی چالاکی و ڕەفتاری منداڵەکەت بکە.
- بڕوانە منداڵەکەت چی دەکات و خواستی چی یە.

- زمانی بەدەنی منداڵەکەت تێ بگە.
- بزانە منداڵەکەت خواست و هەستی چی یە.
- وەڵامی خواست و هەستی منداڵەکەت بدەرەوە.
- ڕەفتارەکانت لەگەڵ بارودۆخی منداڵەکەت بگونجێنە
- سەرنجی خۆت نیشان بدە بەرامبەر بەو کارەی منداڵەکەت دەیکات.

ئەرکەکان:

ێ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت.

ب- کاردانەوەی منداڵەکەت چۆن دەبێت بەرامبەر خۆ گونجاندن و سۆراخ کردنی تۆ بۆ چالاکییەکانی ئەو؟

پ- کاردانەوەی منداڵێك چۆن دەبێت ئەگەر بەبەردەوامی پێشنیارەکانی پشتگوێ بخرێت؟

ت- چۆن هەست و بارودۆخی منداڵ لە ڕێی زمانی بەدەنی منداڵەکەتەوە دەتوانیت بەدی بکەیت؟

بابەت 3

هەست دەربڕین

دەربارەی ئەو بابەتانە بدوێ لەگەڵ منداڵەکەت کە خولییایەتی وە هەوڵ بدە دەربارەی هەستی خۆی بدوێ.

دوای لە دایکبوونی منداڵ دەتوانرێت "گفتگۆی" هەستیاری لەگەڵ بکرێت لە ڕێی نیگاکردن، زەردەخەنە ویاریکردن و کاتێك بەخێوکەر تێبینی پۆزەتیف نیشان دەدات دەربارەی ئەو کارانەی کە منداڵ دەیکات یان سەرقاڵێتی، وە منداڵیش لە ڕێ ی گڕوگاڵەوە وەڵام دەداتەوە. ئەم "گفتوگۆیە" گرنگە بۆ ئەوەی منداڵەکەت هۆگری تۆ بێت، بۆ ئەوەی فێری هەڵس وکەوت بێت لە گەڵ کەسانی تردا، و فێری زمانێکی باش بێت. منداڵی گەورەش پێویستی بە پەیوەدی نزیك هەیە لە ڕێ ی گفتوگۆکردن کاتێك کە کەسێك باوەڕی پێدەدات و پێکەوە باسی شتی تایبەتی خۆیان دەکەن.

- گفتوگۆی گیانی بەگیانی
- پەیوەندی نزیك
- ڕازی دڵ لە لایەك باسکردن و هاوبەشی نهێنی
- نیگا
- هاریکاری بە ریتم لە ڕێ ی زمانی بەدەنیەوە
- لاسایی کردنەوەو گۆڕینەوەی جوڵەێ پۆزەتیف
- گفتوگۆکردن و ئاڵو گۆڕکردنی بۆچون و ووشەو هەست

ئەرکەکان:

ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت.

ب- گفتوگۆی هەستیاری لەگەڵ منداڵی تەمەن جۆراوجۆر (منداڵی ساوا، 3 ساڵی، 8 ساڵی، کچی 13 ساڵ و کوری 16 ساڵی) چۆن بەرێوە دەچێت؟

پ- ئەو منداڵەی کە بە دەگمەن ئەزمونی لەگەڵ پەیوەندی نزیکدا هەیە و بواری کەمی پێدراوە کە ڕازی دڵی خۆی لای کەسێکی تر باس بکات، چۆن گەشە دەکات؟

ت- چۆن تۆ لە ژیانێکی سەرقاڵی ڕۆژانەدا هەوڵدەدەیت بۆ ئەوەی بتوانیت مۆڵەتێك دەستنیشان بکەیت بۆ پەیوەندی نزیك و بەسەربردنی کاتێکی خۆش پێکەوە؟

ستایش کردن و نرخ و ڕێزبۆدانان بۆ ئەوکارانەی کە منداڵ ئەنجامی دەدات

بۆ ئەوەی منداڵ بتوانێت باوەڕی بەخۆی گەشەپێبدات، بویریێ شتی تازە تاقی بکاتەوە، گرنگە کەسانێك لە منداڵەکە تێبگەێنێت کە ئەو شایستەیەتی و دەتوانێت بەئەنجام بگات. ئەمەش بە جۆرێك دێتە دی کە کەسانێك کاردانەوەیەکی پۆزەتیڤیان پیشان بدا کاتێك کارێکی چاك ئەنجام دەدەن: ستایش بکرێن، بڵێن چی باشەو بۆچی ئەو شتە باشە. گرنگە کە منداڵ هەست بەوە بکات کە دەورووبەر بەو جۆرە دەیبینن. جا ئەو کاتە منداڵ باوەڕ بە خۆ بونێکی ڕاستەقینە گەشە پێدەدات.

منداڵ" ببینە"

- نیگا
- بە زەردەخەنەو سڵاو
- دەست لێدانی پۆزەتیف و وەڵام دانەوە

پشتگیری کردنی زارەکی

- ستایش کردن و نرخ و ڕێزبۆدانان

" زۆر چاکە، دەست خۆش"

" زۆرچاکە، بۆ ئەوەی کەتۆ بەو شێوەیە ئەو کارە دەکەیت،...."

ڕوونکردنەوە بدە کە بۆچی تۆ ئەو شتە بەباش دەزایت.

ئەرکەکان:

ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت.

ب- کاردانەوەی منداڵەکەت چۆنە کاتێك ستایشی دەکەیت بۆ ئەنجامدانی کارێکی باش؟

ت- باروددۆخی منداڵ کە هەرگیز لەلایەن دایك و باوکیەوە ستایش ناکرێت چۆن دەبێت؟

پ- چۆن نرخ و ڕێزبۆدانان بۆ منداڵی ساوا نیشان دەدەیت؟

یارمەتی منداڵ بدە کە سەرنجی کۆ بێت، بۆ ئەوەی بتوانن ئەزمونێکی هاوبەشتان هەبێت پێکەوە بەرامبەر ئەوشتانەی کە لە دەورووبەرتاندا ڕوو دەدات. منداڵ

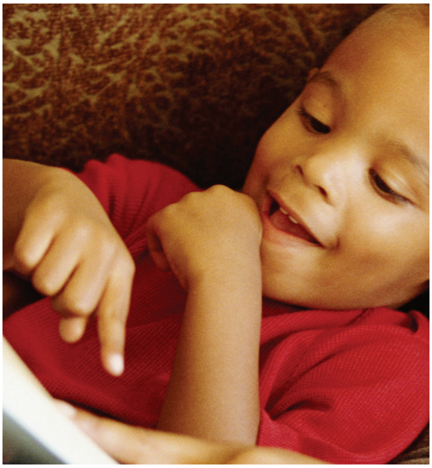

زۆرجار پێویستی بە یارمەتی هەیە بۆ ئەوەی سەرنجی کۆ بێت. ئەم کارەش لە ڕێگای ڕاکێشانی سەرنجی منداڵ بۆ ئەو شتانەی کە لە دەورووبەرتاندایە ئەنجام دەدرێت. دەتوانیت بڵێ ی " سەیری ئەوە بکە......." ئەو شتانەی پیشان بدە کە تۆ دەخوازیت ببینێت یان تاقی بکاتەوە، یان دەتوانیت خۆت لەگەڵ ئەو شتانەی کە منداڵەکە خولیایەتی بگونجێنیت بۆ ئەوەێ هەردووکتان خەریکی هەمان شت بن. زۆرجار دەبینیت کە منداڵ خەریکی شتێکەو دایك و باوك خەریکی شتێکی ترن. بە بێ تاقیبکردنەوەی هاوبەشی شتی دەورووبەر زەحمەتە بتوانن پێکەوە گفتوگۆبکەن یان شتێك بکەن. ئەمە مەرجێکی سەرەکییە بۆ پەیوەندیەك و هەلس و کەوتێکی باش.

- تەرکیزکردنە سەرشت و سەرنجی هاوبەش لە ڕێ ی ئاگالێبوون لەو شتانەی کە منداڵ خەریکێتی، سەیری چی دەکات و حەزی لە چییە.
- تەرکیزکردنە سەرشت لە ڕێ ی ڕاکێشانی سەرنجی منداڵ بۆ شت، ووردەکاری و خەسڵەتی هاوبەش: "سەیر کە!" "وەرە!"

ئەرکەکان
ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن یارمەتی منداڵەکەت دەدەیت بۆ ئەوەی سەرنجی کۆ بێت، بە جۆرێك کە بتوانن ئەزمونی شتی هاوبەش بکەن لە دەورووبەرتاندا، کاردانەوەی منداڵەکەت چۆن دەبێت؟
ب- کاردانەوەی منداڵ چۆن دەبێت کاتێك کە بەردەوامی سەری لێدەشێوێ بە هۆی ئەو شتە زۆرانەی کە لە هەمان کاتدا ڕوودەدات، وە بە دەگمەن یارمەتی دەدرێت بۆ کۆکردنی سەرنج، خۆ گەشەپێکردن؟
ت- ئایا تۆو منداڵەکەت کاتتان هەیە پێکەوە بۆ خەریك بوون بە شتێکەوە کە پێکەوە حەزتان لێ ی هەیە؟

مانا بدە بە ئەزموونی دەورووبەری منداڵەکەت لەڕێ ی ڕوونکردنەوەی ئەوشتانەی کە پێکەوە تاقیدەکەنەوە و لە ڕێ ی نیشاندانی هەست و شادی

لە ڕێ ی باسکردن و نیشاندانی چۆنیەتی بەڕێوە چوونی شت، وە دەربڕینی هەست لەکاتی بەسەرهاتی هاوبەشدا، بەسەرهاتەکان وەك شتێکی گرنگ و مانادار لە یادی منداڵدا دەمێنێتەوە.
منداڵ پێویستی بە کەسێکی گەورە هەیە کە بەسەرهاتەکانی بۆ ڕوون بکاتەوە بۆ ئەوەی منداڵ لە ڕووداوەکانی دەورووبەری تێبگات و وەك شتێکی گرنگ و مانادار تۆماربێت لای. ئەمە دەبێتە هۆی ئاسوودەیی منداڵ.
بۆ نموونە بەم شێوەیە منداڵ فێری زمان و هەڵس و کەوت لەگەڵ کۆمەڵگادا دەبێت . ئەم شتانە زۆرجاربە شێوەیەکی خۆکارە ڕوودەدات لەلای منداڵی ساوا " سەیرکە، ئێستا پەڕۆکەت بۆ دەگۆڕم، گوێەکانت سووربۆتەوە...؟"

- لەگەڵ منداڵەکەت باسی ئەو بەسەرهاتە هاوبەشانە بکە کە پێکەوە هەتانە.
- ئەوشتانەی بۆ ڕوون بکەرەوە کە پێکەوە دەیبینن.
- نیشانی بدە کە چۆن شتەکان کاردەکات
- شادی و بایەخی نیشان بدە بەرامبەر بەسەرهاتی هاوبەش.

ئەرکەکان

ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت. کاردانەوەی منداڵەکەت چۆن دەبێت؟
ب- بارووDۆخی ئەو منداڵە چۆن دەبێت ئەگەر کەسێکی نەبێت بەسەرهاتەکانی بۆ ڕوون بکاتەوە؟
ت- چۆن مانا ڕووندەکرێتەوە بۆ منداڵی تەمەن جۆراوجۆر(منداڵی ساوا، 3 ساڵی، 14 ساڵی)

لێکۆڵینەوەو ڕوونکردنەوە بدە سەبارەت بەو بەسەرهاتە هاوبەشانەی کە لە گەڵ منداڵەکەتدا هەتە.

بۆ ئەوەی منداڵ زیاتر لە دەورووبەری تێبگات، گرنگە کە کەسێك شتەکانی بۆ ڕوونبکاتەوە و داستانی چۆنییەتی ڕووداوەکانی بۆ بگێڕێتەوە. دەتوانرێت ئاسۆی تێگەیشتنی منداڵی بە تەمەن فراوانتر بکرێت لە ڕێ ی بەراوردکردنی ئەو بەسەرهاتانەی کە ئێستا دەیبینن لەگەڵ بەسەرهاتەکانی پێشووتری منداڵەکە. "بیرت دێت کە بە میوانی چووین بۆ..... جا ئەو کاتە بینیمان کە..."
کاتێك کە منداڵ کەمێك گەورەتر دەبێت، مرۆڤ دەتوانێت چیرۆکی بۆ بگێڕێتەوە، شتی بۆ ڕوونبکاتەوە، پرسیاری لێبکات، جیاوازی و لێکچوننی پێ نیشان بدات. بەم جۆرە سنووری بەسەرهاتەکانی ساتی منداڵ فراوانتر دەبێت. ئەمانە هەموو گرنگن بۆ گەشە پێکردنی هوشیاری منداڵ.

- باسکردن، ڕوونکردنەوە بدە دەربارەی هۆی ڕووداونی شتەکان یان بەسەرهاتەکان.
- جیاوازی و لێکچوننی بۆ بەراورد بکە لە نێوان بەسەرهاتەکانیدا.
- وابەستەیی ڕابردوو پاشەڕۆژی بۆ ڕوونبکەرەوە.
- چیرۆك و داستانی بەسەرهاتە هاوبەشەکانتانی بۆ بگێڕەوە.
- وێنەی بەسەرهاتەکانتان بکێشە بۆی و هەوڵ بدە لە ڕێ ی نواندنەوە باسی بەسەرهاتنەکانتان بگێڕەوە.

ئەرکەکان
ئ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت.
ب- چۆن دەتوانرێت تێگەیشتنی منداڵێکی 1 ساڵی بۆ دەورووبەری فراوان بکرێت؟ چۆن قوڵ دەبێتەوە لە تێگەیشتنی منداڵێکی 7 ساڵانە بۆ دەورووبەری؟
ت- چۆن منداڵێك گەشە دەکات کاتێك کە بەسەرهاتەکانی بۆ ڕوون ناکرێتەوە؟
پ- ئایا کات تەرخان دەکەیت لە سەرقاڵی ژیانی ڕۆژانەتدا بۆ ڕوونکردنەوەی پرسیاری منداڵەکەت؟

یارمەتی منداڵەکەت بدە بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی پۆزەتیڤ خۆی کۆنترۆڵی خۆی بکات و سنوور بۆ خۆی دانێ: لە ڕێ ی ڕێنمایی کردن و نیشان دانی چارە ڕێ ی پۆزەتیڤ و پێکەوە پیلان دانان.

منداڵ پێویستی بە یارمەتی هەیە بۆ ئەوەی بتوانێت کۆنترۆڵی خۆی بکات و پیلان دابنێ. ئەمەش لە ڕێ ی ڕێنمایی کردنی لەلایەن کەسێکی گەورەوە ئەنجام دەدرێت بە بێ ئەوەی دەسپێشکەریەکانی منداڵ پێشێل بکرێت.
کاتێك منداڵ بەشێوەیەکی ناشرین و خۆپەرستانە ڕەفتار دەکات و لە یاسا و عورفی هەڵسوکەوت لەگەڵ منداڵو کەسانی تر دەردەچێت، پێویستە بەخێوکەر بەشێوەیەکی پۆزەتیڤ سنووری بۆ دابنێ و بۆی ڕوونبکاتەوە کە بۆچی ڕێ نادرێ بە هەندێ ڕەفتار. لە جیاتی ئەوەی هەموو کاتێك تەنها بە منداڵ بووترێ "نابێ"، پێویستە بە شێوەیەکی پۆزەتیڤ ڕێنمایی بکرێت، نیشانی بدە کە ڕێی چ شتێکی پێدەدرێت و کەوا بۆی هەیە لە گەڵ منداڵانی تردا بێت.
هەندێ جار کە منداڵ بە شێوەیەکی ناشرین ڕەفتار دەکات بۆ ئەوەیە کە سەرنجی دایك و باوکی ڕاکێشێ.

- ڕێکخستن (تەنزیم کردن) لە ڕێی ئامادەکردنی هەل و مەرج بۆ چالاکیەکانی منداڵەکە، بۆ نموونە:

لابردنی ئەو کەلو پەلانەی کە زیانی هەیە بۆ منداڵ کاتێك کە تەمەنی زۆر کەمە.

- ڕێنمایی چالاکیەکانی منداڵ بکە لە ڕێی دانی پێشنیار، دەست بۆ ڕاکێشان بۆ ئەو شتانەی کە بیکات.
- یارمەتی بدە لە پیلان دانانی پلە بە پلە
- پشتگیری کردن بە پێی پێداویستی منداڵ بۆ یارمەتی – خۆت پاشگەز بکەرەوە کاتێك کە دەبینیت منداڵەکە ئەنجام بەدەست دەهێنێت، بۆ ئەوەی هەست بکات کە دەتوانێت بە بێ یارمەتی کەسانێکی تر ئەرکەکان بە جێ بهێنێت.
- داوا لە منداڵەکە بکە ئەرکێك جێبەجێ بکات کە تێیدا تواناکانی خۆێ بەکاربهێنێت.
- سنوورەکانی بە شێوەیەکی پۆزەتیڤ بۆ دەست نیشان بکە، بۆی ڕوونبکەرەوە کە ڕێی چی پێدەدرێت یان پێ نادرێت.
- ڕوونکردنەوە بدە بە منداڵ کاتێك ڕێگری دەبیت لە شتێك. منداڵ دووربخەرەوە کاتێك ڕەفتارێکی ناجۆر دەنوێنێ لە ڕێی ئاماژەکردن بۆ چالاکی تر.
- لەگەڵ منداڵی گەورەدا، مرۆڤ دەتوانێت دانوستاندن بکات، بۆ نموونە کاتی هاتنە ماڵەوە.

ئەرکەکان
ێ- چەند نموونەیەك نیشان بدە کە تۆ چۆن بە کردەوە ئەم شتانە ئەنجام دەدەیت.
ب- بارودۆخی منداڵ چۆن دەبێت ئەگەر هەرگیز سنووری بۆ دانەنرابێت لە لایەن دایك و باوکییەوە؟ یان بە بەردەوامی ڕێی لێ گیرابێت؟
ت- کاتێك کە مرۆڤ لە هەندێ بارووودوخدا نائومێد دەبێت، توڕە دەبێت و نابێ بە کار دەهێنێت لە سنوور داناندا.
تۆ چ شێوەیەکی تری زیاتر پۆزەتیڤ بە کاردەهێنیت بۆ سنوور دانان؟

PROGRAM FOR
foreldreveiledning

دایك و باوك شارەزاترین کەسن لە منداڵی خۆیان، ئەم شارەزاییە شتێکی نایابەو پێویستە پارێزگاری بکرێت و بەهێزتر بکرێت و گەشەی پێبدرێت.
مەبەست لە "پرۆگرامی ڕێنمایی دایكو باوکان" ئەوەیە کە دایكو باوکان بتوانن لەگەڵ یەکتر کۆببنەوەو ئاڵوگۆڕی ئەزموونی خۆیان بکەن پرسیار لە یەکتری بکەن لە بواری پەروەردەکردنی منداڵدا.
بابەتەکانی ئەم کۆبوونەوانە جۆراوجۆرە، دایكو باوکان خۆیان بڕیاری ئەجەندەی کۆبوونەوەکان دەدەن. کەسانێکی شارەزا هەستاوون بە دانانی کتێب و نامیلکەی ڕێنامیی و نامیلکەی بابەت و ڤیدیۆو دیسك. ئەم نامیلکەیەی کە لەبەر دەستدایە لە لایەن کاشتن هوندئایدە نووسراوە کە پروفیسۆری دەروونناسییە. ئەمە یەکێکە لە کۆمەڵێ چاپەمەنی کە دەربارەی لایەنی جۆراو جۆری دایکایەتی و باوکایەتی دەخەنە ڕوو. لەگەڵ ئەم ڤیدیۆ و نامیلکانە ی کە بڵاوکراونەتەوە، شارەوانییەکان چەند چالاکییەکی جیاوازیان بەرپا کردووە کە پەیوەستە بەم زانیاریە نوسراوانەوە.
بنکە تەندروستییەکان، باخچەی منداڵان، یان قوتابخانەکان دەتوانن زانیاری بدەن دەربارەی ئەوشتانەی کە بەدەست دەکەوێت لەو شوێنەی کە تێدا گوزەران دەکەیت.
بۆ بەدەست هێنانی زانیاری زیاتر دەربارەی پرۆگرامی ڕێنمایی دایكوباوکان سەیری ئەم ماڵپەڕە بکە:
www.bufetat.no/foreldreveiledning/ لێرەدا دەتوانیت چاپێکی ئەم نامیلکەیە بەدەست بهێنیت.